

Klooster of brandewijn

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Waarom heeft Leiden een Schagensteeg? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Hoeveel Molensteegen waren er vroeger in Leiden? Op deze en andere priemelenvragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord. Vandaag: de Clarensteeg.

De Clarensteeg loopt van de Lange Mare naar de Janvossensteeg. Het eerste deel van de naam van deze steeg, Claren, zou een verbogen vorm kunnen zijn van de voornaam Clara. De heilige Clara van Assisi leefde van 1194 tot 1253. Zij was een volgeling van de heilige Franciscus van Assisi en stichtte in 1212 de vrouwelijke kloosterorde van de clarissen. Ook Leiden kende in de middeleeuwen een clarissenklooster, tussen de huidige Bouwelouwensteeg en de Duizendraadsteeg. Op het eerste gezicht lijkt de naam van deze steeg dus eenvoudigweg te verklaren als 'steeg van (de heilige) Clara'.

Toch zijn er enkele zaken die maken dat deze verklaring niet helemaal bevredigend is. Ten eerste lag het clarissenklooster eigenlijk te ver van de steeg weg om de naam te kunnen verklaren. Stegen werden over het algemeen genoemd naar gebouwen die in de betreffende steeg lagen of waar de steeg rechtstreeks heen leidde. Bij het Leidse clarissenklooster was noch het een, noch het ander het geval. Bovendien was het klooster al in 1574 opgeheven en kreeg de Clarensteeg pas in de zeventiende eeuw zijn huidige naam. Dat een steeg zijn naam behoudt als het gebouw waarnaar hij is genoemd, ophoudt te bestaan, komt regelmatig voor. Dat een steeg de naam krijgt van een niet meer bestaand gebouw eigenlijk nooit.

Toen de Lange Mare nog water bevatte heette de brug van de Clarensteeg naar de huidige Vrouwenkerkkoorstraat de Sint Nicolaesbrug. De Clarensteeg heette in de vijftiende eeuw dan ook Sint Nicolaesstege, naar een huis op de hoek met de Mirakelsteeg dat een uithangbord had waarop Sinterklaas was afgebeeld. In de loop van de tijd zien we Sint Nicolaesstege verkort worden tot Claesstege, maar in de zeventiende eeuw duiken daarnaast

ook Clarestege en Clarenstege op. Dat betekent niet dat de steeg ineens naar een andere heilige werd vernoemd. Er zijn namelijk woorden waarin tussen een klinker en een s om de een of andere reden ineens een r opduikt. Inderdaad vinden we in 1604 de benaming Clarestege, met een variant Clarestege. Van daaruit zijn dan weer Clarasteeg en Clarensteeg ontstaan.

Boze tongen beweren overigens dat de Clarensteeg voor veel Leidenaren waarschijnlijk niet zozeer 'steeg van (Sinter) Clara' betekende, maar eerder 'steeg van de (jonge of oude) klare', jenever dus. Klare wordt vanaf ongeveer het eind van de zeventiende eeuw gebruikt als een van de vele benamingen voor jenever, precies wanneer de naam Clarensteeg echt is ingeburgerd. Juist dan komt ook de naam Brandewijnsteeg in gebruik voor de tegenoverliggende steeg aan de overkant van de Lange Mare, de huidige Vrouwenkerkkoorstraat. De eventuele aanwezigheid van kroegen in deze stegen kan hierbij natuurlijk flink hebben geholpen.

TANNEKE SCHOONHEIM

dr. Schoonheim werkt op Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden. Reageren: tanneke.schoonheim@nl.nl

Clarensteeg

